

Bot mot håll.

I Sjösås fanns förr vid nästan varje stuga en buske med röda bär (solanum dulcamara), som kallades hållsbär. När någon fick ont av håll, kokade man några bär i vatten, som den sjuke fick dricka.

2916 N.

Björkris

användes till långfredagsriset, till att piska barn med, till lövsalar, tidigt på sommaren till äreportar.

Swid.
Första s. n.
1921

Alfred Rein Nyquist
Per J. A. Erik

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2916

Skydd mot näcken.

För att skydda sig mot näcken, stack de ba-
dande en kniv i stranden med orden: "Näck, näck, nu ä du bunnen."

Sjösås

Sjösås
1928

Sjösås
Maja Gott

4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2916

Dimman.

Göth har på olika ställen i Sverige hört dimman kallas vita märren. "Nu är vita märren ute."

I Sjösås kallas dimman trollvälling. "Nu ä hon tjock". "Nu kokar vällingen."

Masse i Modala (Sjösås) : "Rörde en i en näve mjöl, ble dä välling å hela lufta."

F.
2916

Åmjölke.

Epilobium augustifolium kallas i Sjösås
åmjölke. Före midsommar, då åmjölken ännu är späd och grön, skör-
das den och användes till foder åt kor och svin.

2916 6.

Talesätt.

"I år ä dä gott geftasår. Dä gott om oxel-

bär."

2916

7.

Majstång.

På Missommarbacken i Karryd i Sjösås socken utgjordes byns majstång av en lång, tjärad gran. Då den ej var rest, låg den på stenar, täckt av bräder. Från Missommarbacken kallade byns ålderman Karrydborna till åldermansgille genom att blåsa i byahornet eller den omkring $1\frac{1}{2}$ m. långa långluren, som var gjord av trä och virad med granrötter. På backen restes majstången. Folket dansade omkring den, när slåttern var avslutad. Majstången kallades av de medelålders och yngre generationerna för menträ. Gamla Stolta-Katrina samt de medelålders Stina i Norretorp och Stolta-Maja sade måjnträ. Detta uttal uppger även Göth från Göteryd, Pjätteryd och Traryd i Sumnerbo.

Majstången blev uppbränd på valvramessebålet
1856.

Femiländ
Uppvidinge län.

uppt. av
E. Sjöqvist
1930.

8

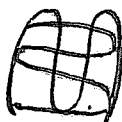
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2916

8.

Apostlakringlor

kallades i Sjösås de julbröd, som motsvara tolvhålakringlorna i andra delar av Varend. De uppgives ha sett ut ungefär så som teckningen visar.

Skriv endast på denna sida!

Julhalmen.

I Sjösås socken finnes ingen tradition om julhalm. Sådan halm lär förr ha vållat många eldsvådor. En nitisk präst - troligen Svalander - predikade mot användandet av julhalm.

Ingen får lämna gården juldagen.

Kom ett inhysesshjon till en bondgård på jul-
afton, fick det ej lämna gården före annandagen.

Råttornas skrapebulle.

När råttorna vid jul fick sin skræpekaka, skulle man påpeka för dem, att de fick det sista av husets förråd.

Äpplen och brännvin i ladet.

I Sjösås lades äpplen i de olika varven kär-
var i ladet. Dessa fick tröskekarlarna äta. I den nedersta stålen
gömdes juläpplena. Någon gång även brännvin.

Julosten förvarades i sädesbingarna.

Smilend
i Sjösa (Kattindal)
sept. 1928

Opps. av K. Klippert 13
Ber. av J. G. G. G.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18.
2916

Julveden.

I Sjösa lades vid jul (julafton), som alltid annars vid ena kindmuren i spisel ett stort vedträ, "~~VEM~~ tvärklampen". Resten av julbrasan skulle utgöras av "smatreve". Tvärklampen i julbrasan skulle vara så stor och grov, att den varade ända tills folket kom från julottan. Man skulle elda, så att en kvast av gnistor stod över taket. I varje hem stannade alltid en person hemma för att se om elden.

Jäst av midsommardagg.

Jäst av midsommardagg samlades allmänt på
känt sätt med ett lakan eller en duk i Varend i forna dagar.

Småland
Arvidsjö
1930.

Elsonit Eric
"Ar. Nov. Tärn"
Ber. av Gottfr. J.
Brais

15

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2916 ^{15.}

Tomasdagen.

Alla uppsägningar i fråga om arrenden skulle
vara gjorda före Tomasdagen.

Tjänare skulle säga upp sin tjänst före
Olofsmässan.

Olofsmässan.

2916^{16.}

Kors över julölet.

När julölet var färdigt hölldes det i den stora vattensån. Över denna bildade svängeln kors.

Kors av tjära.

I Angelstad har Göth sett kors av tjära
ritat över en visthusdörr (på insidan.)

2916^{18.}Julakors av trästickor

som såg ut ungefär så ~~X~~ användes förr i Sjösås. De sattes på spismuren och på andra ställen i rummet.

Småland

1908
1908

1908. Eric Sjögren
1908. J. A. Gott

19

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2916 19

Julbadet.

I Karryds by i Sjösås fanns en särskild basta,
som användes till byk och bad. Inne i bastan fanns en källa. Det
hände ej sällan att ugnen, som övergöts med vatten, sprack sönder.
Varje familj i byn badade för sig, män och kvinnor samtidigt.

Förberedelse till årsgång.

Den, som ~~äm~~nade gå årsgång, skulle gräva ner sig i höet i en enslig lada, innan solen gick upp den dag, då han skulle ut på sin vandring. Han skulle stanna i ladan, tills solen gått ner.

Köra årsgång.

Årsgångarens förmåga på skilda områden.

Talmannen i Ringstorp, Sjösås socken, gick inte årsgång utan körde till Hornaryds, Drevs och Sjösås kyrkor. Han kunde förvända synen på folk, stämma blod på långt håll och blicka in i framtiden. Vid ett tillfälle sände han sin dräng, Göths far, att för brinnande livet rida att bistå en, som låg under ett lass, som välte. Lasset välte i det ögonblicket ryttaren kom fram.

(I skrift må det, som här meddelas om talmannen i Ringstorp, på 50 år ej yppas.)

Sjais, Sm

22

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2916

22.

Sädesstråna till julens halmkronor.

Strån till julens halmkronor plockades före skörden under sensommaren och hösten. De största och vackraste valdes.

Själva axen gömdes till jul. Då sattes de i kors och användes ~~XXXX~~ som dekoration i julstugan. Därefter sattes de i majstången, som alltid skulle ha ax av föregående års gröda. Så var seden i Karryds by.

Småland
Nya vindar
1930

1930-05 Skrivs av
H. W. W. W. W.
Ber. av G. J. B.
Bran's

23

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2916

23.

Såtid för korn.

Bönderna i Nottebäck kallar maskrosen för kornfibbla. När kornfibblan blommar, är lämplig tid att så korn. Då är jorden varm och torr, så att den dammar, när bonden kör i den.

Ramsa.

Min far berättade, att han i sitt föräldrahem
i Älghult hört följande ramsa:

Tor med sitt långa skägg

Lockar barnen utom stuguvägg.

Sen kommer a^ureli(? ej fullt läsligt) snua

Kör barnen i grua.

Sundland

Alfons G. Eggert 25

Nu. Växjö

Bes. Axel Andersson.

Västerg., Algutsboda

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

25.

2916

Bot för trädskärva.

I Algutsboda levde för inte så länge sen en kvinna, som kunde bota för trädskärva. Hon klöv då en växande enbuske och drog det sjuka barnet genom öppningen i enstammen. Denna bands därpå ihop, för att de båda halvorna skulle växa samman.

26.
2916

Såtid för korn.

När marken var översållad av grisablommor
(maskrosor) var tiden inne att så korn.